

UNITÁRIUS ÉRTESEITŐ

Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius
Missióház Hivatalos Lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Koháry-utca 4.
Telefon: Aut. 174—24
A kéziratok minden hónap 10-ig,
illetve 20-ig küldendők be

Megjelenik kéthetenként
Előfizetési ára egy évre 4 P.
Előfizetési díjak az Unitárius Egyház-
község (Budapest) címére küldendők.
Postacsekkszám 30.400

Főszerkesztő: **BARABÁS ISTVÁN** ♦ Felelős szerkesztő: **JANCSI LÁSZLÓ**

Sz. 114—1931.

Meghívó.

A budapesti unitárius egyházközség 1931. március 29-én (*virág-vasárnap*) d. u. 5 órakor a templomban tartja

évi rendes közgyűlését,

melyre egyházunk minden kepefizető rendes tagját szeretettel meg-
hívjuk. (Amennyiben ez a közgyűlés nem lenne határozatképes, a két
hét múlva — 1931. április 12-én — összeülő közgyűlés, tekintet nélkül
a megjelentek számára, határozni fog.)

Budapest, 1931. március 9.

Dr. Kozma Jenő s. k.
gondnok.

Józan Miklós s. k.
lelkész-elnök.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítésére
három tag kiküldetik. 3. Lelkészi évi jelentés. 4. Jelentés az 1930-ik
évi zárszámadásról. 5. Jelentés az Alapokról. 6. Jelentés a Ház műszaki
állapotával kapcsolatos renoválásokról. 7. Kebli Tanács $\frac{1}{3}$ -ának ki-
sorsolása. 8. Megüresedő Kebli tanácsi tagsági helyek betöltése. 9.
Jelentés a cinkotai hagyaték jelen állásáról. 10. Jogügyi bizottság
választása. 11. Kebli Tanács által átutalt ügyek. 12. Időközben be-
érkező esetleges ügyek. 13. Indítványok, írásban előre.

NB.

Akik egyházi adóval hátralékban vannak, nem szavazhatnak.

Az Egyházközség jótékonyága.

A mai társadalmi viszonyok között az Egyházakra és Jótékony Egyletekre különleges hivatás hárul. Régebben a családok a családtagokat, sőt a közeli rokonokat a család belső életében a szeretet és szíves látás jegyében segítették minden különösebb jótékonykodási jelszó nélkül. Ma a helyzet megváltozott. A leánygyermekek, mihelyt egy kis fizetésre tesznek szert, önállósítják magukat. Albérletbe mennek, ágyrajárók lesznek, társlakókká válnak. Így tesznek a fiúk is. Teljesen idegenekkel ellaknak együtt, ellenben a családból kimennek. Ezáltal a saját fenntartásuk nehezebbé válik, míg a kis keresmény a család keretében a jobb megélhetést mozdítaná elő. Sőt a házimunka is könnyebben menne. Ez a változott helyzet nagy gazdasági szétomlás megindítója és a segélyakciók megduzzasztója.

A gazdasági fillérek szétaprózása igen gyakran hozza a szegényebb családokat abba a helyzetbe, hogy egyesületek segélyét veszik igénybe. S ugyanabból a családból kiszakadt fiú és leány is segély után futkosnak. Ez a mai szomorú korkép. A nyomorgó önérzet — szemérmetlen koldulássá vedlett át. A nagyváros levegője termelte ki — a gazdasági nyomor talajából. Mi részvétellel vagyunk a segítségre szoruló szűkölködéssel szemben, de elítélendőnek tartjuk a *kényelmesebb* megélés céljából való segélykérést, mert ez a rászorultakat fosztja meg a *szükségestől, a nélkülözhetellentől*. Egyházunk aránylag keveset áldozhat a keresztényi kegyes cselekedet gyakorlására, de kevés számunk mellett kevés is a ráutalt testvérünk. Az egyházközség nem is igen ad közvetlenül segélyt, hanem azt a kegyes cselekedetet az igazi, mély érzés képviselői: a Nőszövetség tagjai útján fejti ki.

Sokkal értékesebb az egyházközségnek az a támogatása, amely az *egyesületi* élet által az egyházközség lelki életét igyekszik fokozni. Ily módon az egyesület a fiatal egyháztagok rendszeres munkáját tudja folyamatosá tenni és az egyházi életet élénkíteni. Ezért az Egyházközség az évi költségvetésébe rendes tételeknek állította be az 1931. évre:

1. Nőszövetség	500 P
2. Cserkészeknek.....	250 P
3. Leányegyleteknek	250 P
4. Énekkarnak	250 P
	összesen 1250 P.

Ezen kívül a nagyünnepek persely-adományát akként osztotta be, hogy:

a) a Nőszövetség kapja a nagypénteki és húsvéti persely-adományokat;

b) a Leányegylet kapja a confirmációi és pünkösdi perselyadományokat ;

c) a Cserkészek kapják a cserkészünnepély, az ó-esztendei és újesztendei perselyadományokat

d) a Brassai S. ifjúsági egylet kapja a karácsonyi perselyadományokat.

e) A Szent Mihálynap i. ürvacsorakor a perselypénz a lelkipásztori nyugdíjalapé.

Ez rendszeresen ekként van beállítva és így az egyes egyletek tagjai még az adakozók templomozását is szeretettel maguk felé fordíthatják. Ezekkel az összegekkel jól gazdálkodva, a vezetők az egyesületi életet szépen ki tudják fejleszteni, ami a fiatalságnak is hasznára válik és az Egyházközség is élénkebb egyházi életről tud majd beszámolni.

A budapesti unitáriusok oly kevesen vagyunk, hogy csak részletesen kidolgozott tervek szerint tudunk kevés pénzből is valamit megvalósítani.

Az egyesületi élet ilyirányú fejlesztésére azért mutattam rá, hogy a szórványokban is az istentiszteletek alkalmával jó lenne a kevés filléreket összegyűjtögetni és a viszonyok szerint majd csak akad valami okos cél, amit meg lehetne valósítani.

A szórványokban megkezdett istentiszteletek arra is jók lesznek, hogy a hívek büzgőségéből ott künn a periferiákon is kisebb unitárius összejöveteleket, estélyeket lehessen kezdeményezni az ottani ifjúság bevonásával.

A Brassai Sámuel Egyesület és a Dávid Ferenc Egylet is majd alkalmat szereznek, hogy a nagyobb szórványokban vallásos estélyt tartsanak híveink valláserkölcsei életének fejlesztésére és becsületes, jóhírnevünk megismertetésére.

A Missio-ház munkája is ide sorozandó, ha az egész nagy Budapest egyházi életét nézzük. E lapunk hasábjain mindenki a saját egyházépítő gondolatát a nyilvánosság elé juttathatja és a közre hasznos gondolatokat minden módon megfogjuk valósítani. Nagyon szeretném, ha a periferiákon akadnának híveink, akik a helyi viszonyok ismeretével világítanak meg azt, amit az egyházélet szempontjából kívánatosnak tartanak. Kis kezdetekből, nagyon szép, hasznos, sőt híres-neves dolgok fejlődtek. Ne sajnálja tehát senki a kis fáradságot, ha jót remélhetünk a legegyszerűbb gondolattól is.

(Dr. Tóth Gy.)

Sz. 39—1931.

Meghívó.

Magyarországi Unitárius Egyházunk Igazgató Tanácsa 1931. március 30-án (*hétfőn*) d. u. 5 órakor a tanácsteremben

évnegyedi rendes ülést tart,

melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1931. március 9.

Dr. Mikó Ferenc s. k.
főgondnok-helyettes.

Józan Miklós s. k.
püspöki vicarius.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítése. 3. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 4. E. K. Tan. 2009—1930. Házasulandók előzetes hirdetése. 5. E. K. Tan. 196—1931. Külföldi tanulmányok. 6. Számadások: a) Közalap, b) Nyugdíjalap, c) Dávid Ferenc Filler-alap. 7. Néhai özv. Szekér Gyuláné hagyatéka. 8. Államsegély felosztása. 9. Baldácsy Prot. Alapítvány osztaléka. 10. Ferenc József akadémista kérése. 11. Kocsis János bérlő kérése. 12. Időközben beérkező ügyek. 13. Indítványok (írásban előre).

Vallomás.

Uram, ha nem akarnám is kitárni szívemet, ugyan mi dolgom maradna titokban előtted? Hiszen az emberi lélek örvényei nyitva állanak szemeid előtt! Nem tudnék előled elrejtőzni, legföljebb téged veszitenélek szem elől. Most azonban, mikor sóhajaim mutatják, mennyire nem tetszem önmagamnak, fölragyog előttem szereteted kedves és kívánatos világa, hogy szégyenkezzem és elforduljak magamtól, hogy téged válasszalak s csak benned iparkodjam tetszeni neked is, magamnak is.

Uram, te ismersz, tudod, mi vagyok. S hogy mégis vallomást teszek magamról, mondtam már, mi eredményt akarok vele elérni. És nem az eleven hang a fő benne, hanem lelkem suttogása, szívem kiáltása, amit csak te tudsz meghallani. Ha ugyanis rossz vagyok s bánom gonoszságomat, ime, ez maga vallomás színed előtt. Ha jó vagyok s nem magamnak tulajdonitom, ime ez megint vallomás színed előtt, mert tőled kap áldást az igaz, miután tőled kapta a megigazulást gonoszságából.

Vallomásom tehát neked szól, Uram, akár néma vagyok szined előtt, akár nem. Mert amikor hangom hallgat, szívem beszél. S nem tudok semmi jót mondani, amit már előbb meg ne hallottál volna tőlem, sem olyat gondolni, amit már előbb nem tőled hallottam volna.

Szent Ágoston.

Erdélyi Magyar Évkönyv. Az iskolák.

Az imperiumváltozás Erdélyben teljesen kiépített állami és községi magyar iskolahálózatot talált. Ezeket az iskolákat az állami hatalom elfoglalta és azokból a magyar nyelvet kizárta. A történelmi magyar egyházakra nehezedett az a feladat, hogy a magyarság iskolai igényeit kielégítse. Ez egyházak kénytelenek voltak felekezeti iskolákat állítani. De ezek az évek folyamán anyagi erők hiánya miatt, megszűntek. Az iskolaválságot növelte az államhatalom nacionálási törekvése is. Már 1919-ben megalkotja a „nemzeti elemi iskolák és óvódák típusát” s ugyanakkor a felekezetek iskolafenntartási jogát csak erős megszorításokkal ismeri el. Akadályozza a szülők szabad iskolaválasztási jogát. Magyar nyelvű községekben állami elemi iskolákat állít fel. Betiltja a magyarországi tankönyvek bevitelét.

Az 1924/25. tanévben életbelépteti az elemi iskolai törvényt. „Kisgyermekes iskolája” néven 5—7 éves gyermekek részére, óvódákat állít. Ezekbe a szín magyar községekbe is magyarul nem beszélő óvónőket küld. Az állam által elismert magán- (felekezeti) iskolákba való beiratást a szülők írásbeli nyilatkozatához köti. Ez az intézkedés a zaklatások hosszú sorozatát nyitja meg a magyar szülők számára.

Különös figyelmet érdemel ennek a törvénynek az úgynevezett *kultúr-zóna* felállítására vonatkozó rendelkezése. Ez a zóna Erdély 10 vármegyéjére terjed ki. Minket igen közelről érint az a körülmény, hogy ebből a zónából Kolozsvár kimaradt. Úgylátszik azt már elintéztnek látja a törvény. A székely és magyar vármegyék mind beleesnek a zónába. Ezekbe a vármegyékbe a lehetőségig ó-királyságbeli (regát) tanítókat neveznek ki, akik 50%-kal több fizetést kapnak, mint a máshol szolgáló tanítók. Mennyire másként csináltuk mi magyarok! Ha valakit megakartunk büntetni, Petrozsénybe, Árvába Beregbe helyeztük át. Elkeseredett emberekkel akartunk missziót teljesíteni a veszélyeztetett pozíciókban! Az eredmény nem is maradt el...!

Említésre érdemes még a törvény intézkedései közül a *névelmezés*, amely az idegen hangzású nevek révén vágott sűrű rendet a magyar nyelvű lakosság között.

A nyelvében fenyegetett erdélyi magyarság hasztalan deputációzott az államkarhatalomnál a törvény sérelmes és kultúra ellenes intézkedései ellen. Genfben is hiába kopogtatott a Nemzetek Szövetségénél. Az erdélyi kisebbségi egyházak panaszát nem találták indokoltnak.

A képtelen iskolatörvény sok keserőséget okozó rendelkezései, megszülték a se magyar, se más nyelven írni, olvasni nemtudó gyermekek százalmas táborát. Legnagyobb dicsőségére a művelt nyugat farizeus hatalmasságainak és a népek önrendelkezési jogának.

A középiskolák helyzete semmivel se jobb az óvódákénál és elemi iskolákénál. Az új, 1928. évi iskolatörvény a középiskolákat hét osztályúakká alakította át. A hetedik osztály heti 182 órájában az állami tannyelvű nemzeti tárgyra és nyelvekre heti 77 óra esik. A középiskolai kisebbségi tanulónak anyanyelvén kívül az I. osztálytól kezdve kettő, a III.-tól három, a IV.-től kezdve négy, a VI.-tól kezdve pedig öt idegen nyelvvel kell megküzdenie s azonkívül még négy tantárgyat az állam nyelvén kell tanulnia.

Evangelium Szolidaritás.

(Az I., II. közlemény az Értesítő 4. és 5. sz.-ban jelent meg.)

Az unitarizmus alapja az *evangelium* és csak az evangelium ugyanaz, amely az összes keresztény vallásokban közös, ugyanaz, amelyet mindenki elfogadhat.

Az evangeliumi felebaráti szeretet politikai nyelvre lefordítva, mint az emberiség *szolidaritása* jeletkezik. Ez az az eszme, amely kiégitheti az ellentétes világnézeteket és a különböző vallások hiveit is.

Az emberiség szolidaritása magában foglalja azt is, hogy a különböző nemzetek ne tekintsék egymást ellenfeleknek, mert kölcsönösen egymásra vannak utalva. De ha a szolidaritás helyénvaló az emberiség nagy családjában, mennyivel inkább természetes egy nemzet, egy haza határain belül. Amiként az ember akkor teljesíti hivatását, ha saját korának eleget tesz, úgy az ember akkor teljesíti az emberiséggel szemben kötelességét, ha elsősorban saját hazájával szemben teljesíti azt. Az egész emberiséget átölelni amúgy is csak a legkivételesebb, a legnagyobb emberi szellemeknek lehetséges.

Jellemzőek a nagy gondolkodó Rousseau szavai:

„Minden vallás közül az a legjobb, amely hibátlanul a legvilágosabb...

A leglényegesebb kultusz a szív kultusza. A vallás igazi kötelességei függetlenek az emberi intézményektől. Az igazi szív az Istenség igazi temploma. Az ember feladata, hogy teljesítse kötelességeit a földön és ez az, hogy *elfelejti, hogy magáért dolgozik*“. („Emil“).

Ezek a gondolatok nem egyebek, mint az unitárius hit gondolatai és bizonyítékai annak, hogy ezek egyetemesek és minden idők gondolkodói lelkében helyet találhatnak.

Dr. Ujlaki Géza.

Keresztelés, esketés, temetés egy nappal előbb bejelentendő a hivatalos órák alatt a lelkészi irodában, V., Koháry-utca 4.

Az egyházközség könyvtára, V., Koháry-utca 4., I. em., nyitva van: vasárnap 12—1, kedd délután 5—7 és csütörtök délután 5—7 órák alatt.

A Nőszövetség értekezlete havonként a második csütörtöki napon délután 5 órakor van, IX., Rákos-utca 3. sz. alatt.

A Leányegyesület összejövetelét a hónap 2. és 4. vasárnapján délután fél 4 órakor tartja, V., Koháry-utca 4. sz. alatt a tanácsteremben

Március 15-én kegyeletes érzésekkel gondolunk a nagy időkre. Nyolevánhárom esztendő távlatából tisztán állanak előttünk „a halottfeltámasztó“ események lelkesítő tanulságai. Nehéz napjainkban érezzük, hogy a magyar nemzeti lélek tüzmagjához sohasem jártunk olyan közel, mint 1848. március 15-én. A kegyetlen sors szédítő távolságra sodort a márciusi órákban megálmodott nemzeti nagyságtól. Kétszeresen jól esik azért visszagondolnunk a daliás időkre s biztatást merítenünk abból a tudatból, hogy a nagy eszméket kitermelő magyar nemzetnek lesz még egyszer ünnepe s boldog felvirradása.

A presbitérium folytatólagos ülése március 18-án d. u. 5 órakor lesz a Tanácsteremben.

Vidéki konfirmándus ifjaink szülőit szeretettel arról értesítjük, hogy a konfirmálás az idén is a régi rend szerint *Áldozócsütörtökön*, május 14-én délelőtt lesz a Koháry-utcai templomban. Azoknak az ifjaknak, akik a távolság miatt az előkészítő órákon nem jelenhetnek meg, készséggel kijelöljük a Kátéból a megtanulandó részeket, úgyszintén az éneket is, ha akár levélben, akár levelezőlapon megkeresik a lelkészi hivatalt. Káté ára 1 pengő. Énekes könyvé 3 pengő. Kaphatók az *Iratmissziónál*, Koháry-utca 4.

Rákospalota-Pestújhelyi szórványban a legközelebbi istentisztelet március 22-én délután 4 órakor lesz a Madách-téri állami iskolában.

A lelkipásztori nyugdíjalapra adakoztak: Dávid Mihály 5 P, dr. Mikó Ferenc 5 P, Szőke György 3 P, Szikszai István 2.50 P. Köszönettel nyugtázzuk.

1931 március 22-én délelőtt 10 órakor. Istentisztelet a Misszió Ház templomában. Prédikál Dr. Csiki Gábor.

1931 „ 22-én délután 4 órakor. Istentisztelet Kispest, Wekerletelep II. sz. elemi iskolában. Prédikál Dr. Csiki Gábor. A kántori teendőket Péterffy Gyula ig. tanító atyánkfia látja el.

1931 „ 22-én délután 5 órakor. Böjti istentisztelet a Misszió Ház templomában. Prédikál Pethő István.

1931 „ 29-én délelőtt 10 órakor. Istentisztelet a Misszió Ház templomában. Prédikál Dr. Csiki Gábor.

1931 „ 29-én délelőtt 11 órakor. Istentisztelet Pestszentlőrincen az Áll. telepi Kultúrházban. Prédikál Pethő István.

1931 „ 29-én délután 4 órakor. Istentisztelet a X., MÁV.-telepi elemi iskolában. Prédikál Dr. Csiki Gábor. A kántori teendőket Ekárt Gábor gyógyszerész-hallgató látja el.

1931 „ 29-én délután 5 órakor. Böjti Istentisztelet. Prédikál Pethő István.

Gordon Sándor, az angol unitárius egyház vezetőférfia folyó évi február 21-én 90 éves korában Manchester városában elhunyt. Kiváló egyházi szónok és tudós volt. A Servét- és Socinus-irodalom egyik legalaposabb ismerője. Hazánkat is meglátogatta s ügyünknek mindig melegszívű szószólója volt angol hitrokonainknál. Pihenjen békében!

Morocz István r. kath. és Ráduly Rebeka unitárius vallású budapesti lakosok márc. 4-én tartották esküvőjüket a Koháry-u. templomban. Isten áldja meg a szent szövetséget!

Borbély András atyánkffiát, a Brassai Sámuel Ifjúsági Egyesület elnökét március hó 6-án avatták doktorrá a budapesti Tudomány Egyetemen. Az új orvostestvért szeretettel köszöntjük és jószerencsét kívánunk.

S — y. Gyöngyös. A cikket köszönettel vettük. A jövő számban adjuk. Üdvözet.